

POLITIQUES REGIONALES DES ENTREPRISES ET INTERNATIONALISATION L'INDUSTRIE DE TRANSFORMATION DES FRUITS EN GRECE

(RESUME)

Dr Athanase PAPAGEORGIOU

L'industrie de la transformation des fruits s'est récemment développée en Grèce, favorisée par l'augmentation de la demande mondiale de produits élaborés.

C'est au début des années 70 que la Grèce, possédant des conditions climatiques appropriées au développement des cultures fruitières, est devenue un des principaux pays fournisseurs de l'Europe de l'Ouest, d'abord en fruits frais et ensuite en fruits transformés. La Grèce est actuellement le principal pays fournisseur du commerce mondial en conserves de pêches et parmi les plus importants pays producteurs de conserves d'abricots et de cocktails de fruits. De plus, elle exporte des jus d'abricot et de pêche et des jus d'agrumes.

Or, la branche de la transformation de fruits se trouve actuellement dans une période de stabilité. Après une longue période d'adaptation, son expansion a commencé avec la signature de l'association de la Grèce à la CEE en 1962 et a duré vingt ans; en 1981, on entre dans la phase de son assainissement et de sa concentration.

Les premiers investissements étrangers ont été réalisés dans la branche en 1962 pour la création des usines de jus d'agrumes. Jusqu'en 1970, les capitaux étrangers ont été orientés vers le secteur de jus d'agrumes, une industrie plus développée que celle de la transformation des fruits à noyau. Après 1970, la crise du marché international des pêches fraîches qui était en train de s'amorcer et la demande accrue en pêches transformées ont facilité l'évolution rapide de ce secteur; les capitaux étrangers ont alors commencé à s'y intéresser.

La pénétration du capital industriel se réalise soit par la participation dans une firme nationale, soit en créant une filiale en collaboration ou non avec des capitaux grecs.

Après 1981, le nombre des usines de jus d'agrumes et des conserveries fruitières présentent une nette régression. Un nombre important de petites usines, qui ne disposait ni de la structure, ni des fonds de financement nécessaires, a fermé ou d'autres ont quitté la branche en se spécialisant dans la transformation des tomates. Il y a un phénomène de régression du nombre des usines, mais en même temps on a assisté, au moins jusqu'en

1989, à l'augmentation de leur capacité productive.

Si l'on compare l'évolution du nombre des usines de trois catégories de transformation, les plus importantes, les conserveries, les usines produisant des purées de fruits et celles des jus d'agrumes, on voit que la réduction du nombre des conserveries est beaucoup plus importante par rapport à celle des deux autres catégories et que le développement de ce secteur était plus rapide. Le secteur des conserves de fruits est le plus internationalisé, ensuite vient le secteur des purées de fruits et enfin celui des jus d'agrumes.

Au fur et à mesure que le secteur est plus internationalisé, le phénomène de la concentration est plus important.

Or, la concentration a amené les responsables des usines à reconsidérer leurs projets d'implantation industrielle. On assiste à la modification du lieu d'implantation des usines et à la spécialisation de certaines régions dans la transformation de fruits. Au fur et à mesure que le secteur de transformation s'internationalise, le lieu d'implantation des usines de transformation est plus près des centres de production de la matière première.

Les fruits sont des produits périssables et fragiles et les usines de transformation suivent les traces de l'expansion des plantations. Elles viennent alors s'installer à proximité des régions de production.

Pendant la période de fort accroissement du nombre des usines (1950-80), on peut distinguer trois zones d'implantation:

a) Le sud et l'ouest du pays, c'est-à-dire le Péloponnèse et Arta - Prévéza. Ce sont les anciennes régions de la transformation fruitière grecque. On y installe des usines de jus d'agrumes mais en même temps on traite aussi des fruits à noyau.

b) La Macédoine Centrale où l'on produit la grande majorité des conserves de pêches et d'abricots, en important ces derniers du Péloponnèse.

c) La région de Larissa qui est avantagée par sa localisation au milieu de deux centres de production de fruits à noyau, le Péloponnèse pour les abricots et la Macédoine Centrale pour les pêches.

Après 1980, la concentration de l'industrie a provoqué une réduction et une spécialisation des régions, qui se poursuit jusqu'à aujourd'hui. Le nombre des départements producteurs de conserves de fruits, le secteur le plus internationalisé et le plus concentré de la branche, continue à diminuer. Nous assistons à un mouvement de concentration des régions productrices autour de l'axe vertical qui va de la vallée du Vermion, en Macédoine, jusqu'à Argolide.

La répartition géographique de l'industrie de production de purées de fruits, secteur moins important que les conserveries, après sa réduction des années 80, n'a changé. Quant à celle des usines de jus d'agrumes, elle présente une diversification notable. Nous voyons d'une part l'accroissement de l'importance relative du département d'Argolide et d'autre part la création de nouvelles usines dans deux nouveaux départements, dont un se trouve loin de la zone productrice d'agrumes. Or, cela s'explique par l'orientation de la production de certaines usines vers le marché national.

Au fur et à mesure que le secteur s'internationalise et qu'il atteint de hauts niveaux de compétition, la concentration qui se produit, amène à la marginalisation ou à l'abandon de certaines zones moins proches des centres de production des fruits. Nous avons ainsi une meilleure localisation des usines par rapport au lieu de production des matières premières.

Όλγας ΤΣΑΚΗΡΙΔΗ - ΘΕΟΦΑΝΙΔΗ:**Οργάνωση και Διοίκηση των Εθνικών Πολιτιστικών Πόρων και Εκδηλώσεων. Συμβολή στην θεμελίωση μίας σύγχρονης Πολιτιστικής Πολιτικής. Διδασκ. Διατρ. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστ. Αθηνών/Τμ. Δημ. Εκπ. Αθήναι, 1992.**

Στην υπό τον ως άνω τίτλο Διδακτορική Διατριβή διερευνώνται θεωρητικώς και εμπειρικώς, θέματα οργάνωσης και διοίκησης (διαχείρισης) της κουλτούρας σε Κεντρικό και Τοπικό επίπεδο, (Υπουργείο Πολιτισμού στο πρώτο και Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο δεύτερο).

Κατ' αρχάς διερευνάται το σημασιολογικό περιεχόμενο θεμελιωδών εννοιών της πολιτιστικής διαχείρισης με στοιχεία από την διεθνή εμπειρία και σε συνάρτηση με τις κλασικές θεωρητικές προσεγγίσεις της κουλτούρας. Αναπτύσσεται προβληματισμός, που αφορά έννοιες, όπως το πολιτιστικό κέντρο, η πολιτιστική υποδομή, το πολιτιστικό κεφάλαιο και άλλες, σε συσχέτισμό με έννοιες και θεωρητικές προσεγγίσεις της Διοικητικής Επιστήμης, δεδομένου, ότι το βασικό θέμα της Διατριβής είναι η διοίκηση-διαχείριση της κουλτούρας. Με αυτή την διερεύνηση αναδύονται τα στοιχεία εκείνα, που συγκροτούν τους άξονες της εμπειρικής έρευνας, ώστε να προταθούν θεμελιωμένες προτάσεις πολιτικής.

Στο ερευνητικό μέρος, με βάση τα πρωτογενή στοιχεία, αποτυπώνεται η οργανωτική δομή του Υπουργείου Πολιτισμού ως κεντρικού φορέα χάραξης αναπτυξιακής πολιτιστικής πολιτικής, ενώ δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις δαπάνες και το σύστημα ταξινόμησης των έργων του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, που αφορούν στην δημιουργία πολιτιστικής υποδομής. Στην συνέχεια, χρησιμοποιείται εξειδικευμένο ερωτηματολόγιο, του οποίου οι ερωτήσεις ταξινομούνται με βάση τρεις θεματικούς άξονες: ανθρώπινο δυναμικό, πολιτιστική υποδομή και οργανωτική-διαχειριστική υποστήριξη των πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Η έρευνα έγινε σε Δήμους και Κοινότητες της περιοχής Αθηνών.

Η διερεύνηση όλων των ανωτέρω στοιχείων αποκαλύπτει ένα σημαντικό μέρος της υπάρχουσας κατάστασης και κυρίως τα προβλήματα του πολιτιστικού χώρου. Τα προβλήματα αυτά, που στο μεγαλύτερο μέρος τους είναι διαχειριστικά, «επεμβαίνουν» κατά τρόπο δραστικό στην διαδικασία της πολιτιστικής ανάπτυξης, επηρεάζοντας όλο το σύστημα αρνητικώς. Από τα σημαντικότερα προβλήματα, που παρατηρήθηκαν είναι μία σειρά από ελλείψεις, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, όπως: καταρτισμένα πολιτιστικά στελέχη, πολιτιστική (και μάλιστα σύγχρονη) υποδομή, αποτελεσματικός προγραμματισμός και εφαρμογή των προγραμμάτων, καθώς και ανάπτυξη των κατάλληλων διοικητικών δομών, που να υποστηρίζουν με επάρκεια τις πολιτιστικές δραστηριότητες.

Στο τελευταίο μέρος της Διατριβής παρουσιάζονται τρεις εναλλακτικές διοικητικές-οργανωτικές προτάσεις για την διαχείριση της καλλιέργειας/ανάπτυξης της κουλτούρας στο τοπικό επίπεδο, οι οποίες μπορεί να εφαρμοστούν από Ιδιωτικούς ή/και Δημοτικούς φορείς. Τέλος, γίνεται ανακεφαλαίωση των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν από την σύγχρονη εμπειρία και τις κλασικές θεωρητικές κατευθύνσεις και προτείνονται ορισμένοι άξονες και μέτρα πολιτιστικής πολιτικής, με ιδιαίτερη έμφαση στους θεσμούς, που στηρίζουν την πολιτιστική αποκέντρωση, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η ποιοτική παραγωγή των πολιτιστικών αγαθών.

Η Διατριβή, εκτός από την διερεύνηση μέρους της διοικητικής πραγματικότητας προτείνει μεθοδολογία για την χάραξη πολιτικής που στηρίζεται σε διεπιστημονικές προσεγγίσεις. Προκειμένου να ληφθούν πολιτικές αποφάσεις προτείνεται η μεθοδική και συστηματική χρησιμοποίηση εργαλείων διαχείρισης, όπως: γνώση του πολιτιστικού φαινομένου, έρευνα που στηρίζεται στο θεσμικό και διοικητικό πλαίσιο, έρευνα στην σύγχρονη διεθνή πραγματικότητα, καθώς και διερεύνηση του αξιακού κοινωνικού πλαισίου.

Το όλο κείμενο συνιστά αναμφιβόλως μία ουσιαστική συμβολή στην μελέτη των συναφών ζητημάτων.

A